

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Марина ХРОЛЕНКО
"29" серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **ПРАКТИЧНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Галузь знань: A Освіта

Спеціальність: A4 Середня освіта

Предметна спеціальність/спеціалізація: A4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітня програма: «Середня освіта (Українська мова і література)»

Статус: цикл професійної підготовки, нормативна дисципліна

Структурні підрозділи (факультети, ННІ, кафедри), відповідальні за реалізацію навчальної дисципліни: Навчально-науковий інститут філології та історії

Кафедра: української мови, літератури та методики навчання

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин					Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття					Залік	Екзамен
					Всього	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота		
Денна	1	1	3	90	36			36	54	+	
Заочна	1	1	3	90	8			8	82		

Робочу програму складено на основі:

Освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» за спеціальністю А4 Середня освіта, предметною спеціальністю А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) Глухівського НПУ ім. О.Довженка

Укладач робочої програми: Любов ЛУЧКІНА-ЗАГОРОДНЯ, канд. пед. наук, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

кафедрою української мови, літератури та методики навчання

протокол від «27» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри

 Наталія ГОГОЛЬ, доктор пед. наук, професор

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІ філології та історії

протокол від «28» серпня 2025 року № 9

Голова вченої ради ННІ Філології та історії

 Андрій ГРИЦЕНКО, доктор пед. наук, доцент

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми Наталія ГРИЧАНИК, канд. пед. наук, доцент

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практичний курс української мови є складником циклу гуманітарних дисциплін і посідає вагомe місце в підготовці кваліфікованого спеціаліста, особливо вчителя, оскільки систематизує набуті раніше мовно-мовленнєві знання та вміння, створює базу для отримання ґрунтовної педагогічної освіти майбутнього фахівця. Саме тому усвідомлене вивчення студентами змісту дисципліни сприяє формуванню їхньої професійної компетентності.

Мета викладання навчальної дисципліни – систематизувати, закріпити й удосконалити знання здобувачів вищої освіти про українську мову, набуті в шкільному курсі; сприяти оволодінню усталеними мовними нормами усної і писемної форм української літературної мови (орфоепічними, орфографічними, пунктуаційними).

Завдання курсу:

- поглибити знання з усіх розділів шкільної мовознавчої науки;
- сформувати в здобувачів вищої освіти основні поняття правописної системи;
- виробити вміння застосовувати правила писемного мовлення;
- допомогти оволодіти орфоепічними, орфографічними, граматичними та пунктуаційними нормами сучасної української літературної мови;
- виробити вміння визначати орфограми в словах та пунктограми в текстах, пояснювати їх;
- удосконалити вміння і навички комунікативної правильності та доцільності усної і писемної форм мовленнєвої діяльності;
- формувати навички текстотворення;
- виховувати культуру усного та писемного мовлення;
- сприяти неперервній мовній самоосвіті.

Пререквізити: теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні дисципліни «Українська мова», «Рідна мова», що опановуються в системі повної загальної середньої освіти.

Постреквізити: «Практичний курс української мови» є одним із базових освітніх компонентів для формування професійних компетентностей у здобувачів освіти ОП «Середня освіта (Українська мова і література)» та призначений для вирівнювання їхніх знань з орфографії та пунктуації. Засвоєні знання та уміння з дисципліни «Практичний курс української мови» є основою для ефективного засвоєння мовних навчальних дисциплін, зокрема «Сучасна українська мова», «Стилістика».

Очікувані результати навчання:

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Дисципліна формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 7. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 8. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм (з іноземної та державної мови), використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРН 11. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН 16. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною та іноземною мовою.

Практичний курс української мови сприяє розвитку таких гнучких навичок (soft skills): комунікативні навички, критичне мислення, навички ефективного письма, міжособистісна комунікація, організаційні навички, креативність, емоційний інтелект, уважність. Навчальна дисципліна не лише поглиблює знання української мови, а й формує компетенції, необхідні для успішного професійного й особистого спілкування.

Вивчення дисципліни «**Практичний курс української мови**» може активно сприяти реалізації принципів сталого розвитку, оскільки мовна освіта формує критичне мислення, культурну свідомість та комунікативні навички. Завдяки інтеграції принципів сталого розвитку у вивчення практичного курсу української мови здобувачі освіти не лише вдосконалюють мовну компетентність, а й формують ціннісні орієнтири та відповідальну позицію щодо екологічних, соціальних та культурних викликів сучасного світу.

Навчання здобувачі освіти з особливими освітніми потребами в межах дисципліни передбачає створення інклюзивного освітнього

середовища, яке враховує індивідуальні можливості та потреби кожного студента. Використовуються адаптивні методики навчання, інтерактивні форми роботи та спеціально розроблені навчальні матеріали. Основна увага приділяється розвитку академічних і соціальних навичок таких студентів, забезпеченню рівного доступу до освітнього процесу та підтримці їхньої мотивації до навчання. Зокрема, акцент робиться на гнучкості оцінювання, чіткому структуруванні завдань та залученні сучасних технологій для покращення доступності навчального контенту.

Місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівців.

«Практичний курс української мови» є однією з базових для формування професійних компетентностей студентів, оскільки мова – один із основних інструментів професійної діяльності сучасного фахівця. Сьогодні висококваліфікований фахівець повинен мати високу загальну й мовну культуру, уміти спілкуватися з людьми, висловлюватися точно, логічно й виразно. Сформовані компетентності під час вивчення дисципліни

«Практичний курс української мови» є основою для ефективного сприйняття відомостей з інших галузей знань, розвитку абстрактного мислення, реалізації творчого потенціалу майбутніх фахівців.

Організація навчання, викладання і контролю

Навчальний матеріал курсу структуровано в логічно завершені частини-модулі, у межах кожного з них визначено навчальні теми, що охоплюють різні форми і види навчальної діяльності студентів: аудиторну (практичні заняття) та самостійну (індивідуальну) роботу.

В основу навчання і викладання покладено методи навчання і викладання та форми оцінювання програмних результатів навчання.

Добір методів навчання і викладання ґрунтується на програмних результатах навчання:

- *словесні* методи: бесіда, дискусія;
- *наочні*: ілюстрування;
- *практичні*: виконання вправ і завдань, робота з інформаційними джерелами;
- *інноваційні* технології: інтерактивне навчання, проблемне навчання.

Інструментом для вимірювання професійних результатів навчання є різні **форми оцінювання**:

- *усні*: виступ, бесіда, відповідь;
- *письмові*: виконання вправ і завдань, укладання схем або таблиць, самостійна робота тощо;
- *тестові*: виконання тестів;
- *самоконтроль*: самооцінювання власної навчальної дії.

Домінує формувальне оцінювання, відповідно до якого оцінювання є не лише інструментом для вимірювання професійних результатів навчання, а й засобом для постійного навчання, формування загальних і фахових компетентностей.

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання.

Використовуються такі технології дистанційного навчання: 1) за допомогою платформ (систем) дистанційного навчання (Zoom, Google Meet та Google Classroom); 2) за допомогою сукупності служб та сервісів мережі Інтернет (електронна пошта, Viber, онлайн дошка, електронні бібліотеки тощо).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни: «Практичний курс української мови»

Характеристика дисципліни	Галузь знань, спеціальність рівень вищої освіти, назва ОПП	Види занять
<p>Кількість: -кредитів ECTS: 3; -модулів: 2; - загальний обсяг дисципліни: 90 год.</p>	<p>Галузь знань А Освіта / Педагогіка</p> <p>Спеціальність: А4 Середня освіта</p> <p>Предметна спеціальність: А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)</p> <p>Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Назва ОПП: Середня освіта (Українська мова і література)</p>	<p>Статус дисципліни: обов'язковий ОК</p> <p>Цикл дисципліни: професійної підготовки</p> <p>Курс: I Семестр: I</p> <p>Усього годин: 90</p> <p>Практичних занять: 36/8 СРС: 54/82</p>
		<p>Вид підсумкового контролю: залік</p>

СТРУКТУРА ЗАЛКОВИХ КРЕДИТІВ
(форми навчання: денна / заочна)

№ з/п	Тема	Кількість годин, відведених на:	
		аудиторні заняття	Самостійну (індивідуальну) роботу студентів (СРС)
		практичні	
Модуль 1. Орфоепічні та орфографічні норми сучасної української мови			
1	Мова як суспільне явище. Основні функції мови	2/0	3/5
2	Звуковий склад української літературної мови	2/1	3/4
3	Позначення м'якості приголосних на письмі. Вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа.	2/1	3/4
4	Правопис великої букви на синтаксичній та лексичній основі. Графічні скорочення і складноскорочені слова. Правопис складних слів.	2/0	3/5
5	Вимова і правопис слів іншомовного походження. Правопис прізвищ іншомовного походження. Редагування текстів з допущеними орфографічними помилками	2/0	3/5
6	Відміни іменників, рід іменників. Відмінкові закінчення іменників усіх відмін. Множинні іменники. Незмінні іменники та аббревіатури. Відмінювання прізвищ, імен та по батькові.	2/1	3/4
7	Прикметники та їх класифікація. Групи прикметників. Відмінкові закінчення прикметників. Ступені порівняння прикметників. Числівники, їх класифікація, відмінювання і правопис. Зв'язок числівників з іменниками. Займенник, відмінювання і правопис.	2/1	3/4
8	Дієслово. Дієвідміни дієслів. Зміна дієслів. Особові закінчення дієслів. Технічні та орфографічні правила переносу.	2/0	3/5
Модуль 2. Пунктуаційні норми сучасної української мови			
9	Словосполучення. Речення. Пунктуаційна система української мови. Розділові знаки між головними членами речення	4/2	3/4
10	Розділові знаки в реченнях з однорідними членами	2/1	3/4
11	Розділові знаки в реченнях із відокремленими та уточнювальними членами	2/1	3/4
12	Розділові знаки при вставних та вставлених конструкціях. Пунктуаційне виокремлення	2/0	3/5

	звертання		
13	Розділові знаки у складному сполучниковому реченні	2/0	3/4
14	Розділові знаки у складнопідрядному реченні	2/0	3/4
15	Синтаксичні та пунктуаційні норми складного безсполучникового речення	2/0	3/4
16	Складні речення з різними типами синтаксичного зв'язку. Пунктуація	2/0	5/4
17	Розділові знаки у реченнях з прямою мовою та цитатами	2/0	4/5
Усього		36/8	54/82

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Кількість годин	Тема	Перелік тем практичних занять, їх анотація
2	Тема. Мова і мовлення. Диктант	Мова як суспільне явище. Основні функції мови. Українська мова - національна мова українського народу. Українська літературна мова. Мовна норма та її значення. Державна мова України. Поняття мова і мовлення. Усне та писемне мовлення. ДИКТАНТ Література: [2; 3; 5; 8; 9; 10]
2/1	Основи фонетики та орфоєпії	Звуковий склад української літературної мови. Графіка української мови. Алфавіт української мови. Позначення на письмі голосних та приголосних звуків. Подовжені і подвоєні приголосні звуки та позначення їх на письмі подвоєними буквами. Чергування голосних звуків та приголосних звуків. Спрощення та асиміляція. Література: [1; 2; 4; 6; 7; 11; 13]
6/1	Поняття орфографії. Складні питання орфографії	Орфографія як наука. Принципи орфографії. Поняття про орфограму. Позначення м'якості приголосних на письмі. Вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа.

		<p>Правопис великої букви на синтаксичній та лексичній основі.</p> <p>Графічні скорочення і складноскорочені слова.</p> <p>Правопис складних слів.</p> <p>Вимова і правопис слів іншомовного походження.</p> <p>Правопис прізвищ іншомовного походження.</p> <p>Література: [2; 3; 5; 8; 9; 10]</p>
6/2	Особливості словозміни та правопису частин мови	<p>Відміни іменників, рід іменників.</p> <p>Відмінкові закінчення іменників усіх відмін.</p> <p>Множинні іменники. Незмінні іменники та аббревіатури. Відмінювання прізвищ, імен та по батькові.</p> <p>Прикметники та їх класифікація. Групи прикметників. Відмінкові закінчення прикметників. Ступені порівняння прикметників.</p> <p>Числівники, їх класифікація, відмінювання і правопис. Зв'язок числівників з іменниками.</p> <p>Займенник, відмінювання і правопис.</p> <p>Дієслово. Дієвідміни дієслів. Зміна дієслів.</p> <p>Особові закінчення дієслів.</p> <p>Технічні та орфографічні правила переносу.</p> <p>Література: [1; 2; 4; 6; 7; 11; 13]</p>
4/2	Словосполучення. Речення. Пунктуаційна система української мови. Розділові знаки між головними членами речення	<p>Становлення пунктуаційної системи української мови.</p> <p>Принципи української пунктуації. Типи розділових знаків.</p> <p>Загальні правила вживання розділових знаків.</p> <p>Розділові знаки у кінці речення.</p> <p>Тире між підметом і присудком. Тире на місці пропущеного члена речення.</p> <p>Література: [2; 3; 5; 8; 9; 10]</p>
2/1	Розділові знаки в реченнях з однорідними членами	<p>Однорідні члени речення, засоби їх поєднання. Кома і крапка з комою між однорідними членами речення.</p> <p>Кома між однорідними означеннями і прикладками.</p> <p>Розділові знаки при узагальнювальних словах.</p> <p>Література: [1; 2; 4; 6; 7; 11; 13]</p>

2/1	Розділові знаки в реченнях із відокремленими та уточнювальними членами	Розділові знаки в реченнях з відокремленими означеннями; Розділові знаки в реченнях з відокремленими прикладками; Розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами та додатками; Розділові знаки в реченнях з уточнювальними членами речення. Література: [2; 3; 5; 8; 9; 10]
2	Розділові знаки при вставних та вставлених конструкціях. Пунктуаційне виокремлення звертання	Вставні та вставлені конструкції. Розділові знаки у реченнях зі вставними конструкціями. Пунктуаційне оформлення вставлених конструкцій. Розділові знаки при звертаннях, вигуках, стверджувальних і заперечних словах. Література: [1; 2; 4; 6; 7; 11; 13]
2	Розділові знаки у складному сполучниковому реченні	Кома та крапка з комою між частинами складносурядного речення. Тире в складносурядному реченні. Література: [2; 3; 5; 8; 9; 10]
2	Розділові знаки у складнопідрядному реченні	Розділові знаки у складнопідрядному реченні (з підрядним означальним, підрядним з'ясувальним, підрядним обставинним). Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними. Література: [1; 2; 4; 6; 7; 11; 13]
2	Синтаксичні та пунктуаційні норми складного безсполучникового речення	Поняття про складне безсполучникове речення. Складне безсполучникове речення з однотипними частинами. Розділові знаки в ньому. Складне безсполучникове речення з різнотипними частинами. Розділові знаки в ньому. Редагування текстів з допущеними пунктуаційними помилками. Література: [2; 3; 5; 8; 9; 10]
2	Складне синтаксичне ціле. Пунктуація.	Складні речення з різними типами сполучникових синтаксичних зв'язків. Складні речення з різними типами сполучникових та безсполучникових синтаксичних зв'язків.
2	Пунктуація в реченнях з прямою мовою. Цитати.	Пряма мова. Речення з прямою мовою. Розділові знаки при прямій мові залежно від слів автора. Пунктуаційне оформлення цитат. Література: [2; 4; 6; 7; 9; 11; 12; 13; 14]
36/8	Усього	

САМОСТІЙНА (ІНДИВІДУАЛЬНА) РОБОТА

Самостійна робота виконується студентами в позааудиторний час і є головною й основною частиною освітнього процесу. У межах засвоєння курсу самостійна робота є основою, без якої неможливе вивчення навчальної дисципліни, оскільки в цей період велика кількість матеріалу залишається поза межами аудиторної роботи. Самостійна робота складається з кількох елементів:

- 1) опрацювання теоретичного матеріалу до початку заняття;
- 2) виконання вправ та завдань відповідно до теми.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ тем и	Перелік тем та питань самостійної (індивідуальної) роботи, їх анотація	Кількість годин
Модуль 1. Фонетичні та орфографічні норми сучасної української мови		
1	Мова як суспільне явище. Основні функції мови. Українська мова – національна мова українського народу. Українська літературна мова. Мовна норма та її значення. Державна мова України. Поняття мова і мовлення. Усне та писемне мовлення. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. <ol style="list-style-type: none">1. Опрацювання теоретичний матеріалу2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття.3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою.	3/5
2	Звуковий склад української літературної мови. Графіка української мови. Алфавіт української мови. Позначення на письмі голосних та приголосних звуків. Подовжені і подвоєні приголосні звуки та позначення їх на письмі подвоєними буквами. Чергування голосних звуків (о, е з і). Написання о, е після ж, ч, ш (дж), й у коренях слів. Чергування приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних звуків. Уподібнення в групах приголосних звуків. Редагування текстів з допущеними фонетичними помилками. <ol style="list-style-type: none">1. Опрацювання теоретичний матеріалу2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття.3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою.	3/4
3	Орфографія як наука. Принципи орфографії. Поняття про орфограму. Позначення м'якості приголосних на письмі. Вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Вимова і правопис слів іншомовного походження. Правопис прізвищ іншомовного походження. Редагування текстів з допущеними орфографічними помилками. <ol style="list-style-type: none">1. Вимова і правопис префіксів пре-, при-, прі-,пере-, перед-, пред-; з- та його варіантів с-, зі-, із-.2. Вимова і правопис іменникових, прикметникових, дієприкметникових та дієслівних суфіксів.	3/4
4	Правопис великої букви на синтаксичній та лексичній основі. Графічні скорочення і складноскорочені слова. Правопис складних слів.	3/5

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 	
5	<p>Вимова і правопис слів іншомовного походження. Правопис прізвищ іншомовного походження. Редагування текстів з допущеними орфографічними помилками</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 	3/5
6	<p>Відміни іменників, рід іменників. Відмінкові закінчення іменників усіх відмін. Множинні іменники. Незмінні іменники та аббревіатури. Відмінювання прізвищ, імен та по батькові.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давати визначення основних понять з теми практичного заняття. 2. Уміти змінювати іменні частини мови та дієслово відповідно до правил. 3. Редагувати пропоновані тексти. 	3/4
7	<p>Прикметники та їх класифікація. Групи прикметників. Відмінкові закінчення прикметників. Ступені порівняння прикметників. Числівники, їх класифікація, відмінювання і правопис. Зв'язок числівників з іменниками. Займенник, відмінювання і правопис.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 4. Займенники, їх класифікація, відмінювання і правопис. 	3/4
8	<p>Дієслово. Дієвідміни дієслів. Зміна дієслів. Особові закінчення дієслів. Технічні та орфографічні правила переносу. Редагування текстів з допущеними помилками у словозміні різних частин мови.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 4. Дієслово, дієвідмінювання, особові закінчення дієслів. 	3/5
Модуль 2. Пунктуаційні норми сучасної української мови		
9	<p>Словосполучення. Речення. Становлення пунктуаційної системи української мови. Принципи української пунктуації. Типи розділових знаків. Загальні правила вживання розділових знаків. Розділові знаки у кінці речення. Тире між підметом і присудком. Тире на місці пропущеного члена речення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 	3/4
10	<p>Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Однорідні члени речення, засоби їх поєднання. Кома і крапка з комою між однорідними членами речення. Кома між однорідними означеннями і прикладками. Розділові знаки при узагальнювальних словах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 	3/4

	<p>3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою.</p> <p>4. Складання опорних схем або таблиць до 2,3 пунктів плану.</p>	
11	<p>Розділові знаки в реченнях із відокремленими та уточнювальними членами. Розділові знаки в реченнях з відокремленими означеннями. Розділові знаки в реченнях з відокремленими прикладками. Розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами та додатками. Розділові знаки в реченнях з уточнювальними членами речення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 	3/4
12	<p>Розділові знаки при вставних та вставлених конструкціях. Вставні та вставлені конструкції. Розділові знаки у реченнях зі вставними конструкціями. Пунктуаційне оформлення вставлених конструкцій. Розділові знаки при звертаннях, вигуках, стверджувальних і заперечних словах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 	3/5
13	<p>Розділові знаки у складному сполучниковому реченні. Кома та крапка з комою між частинами складносурядного речення. Тире в складносурядному реченні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 4. Складання опорних схем або таблиць до теми. 	3/4
14	<p>Розділові знаки у складнопідрядному реченні. Розділові знаки у складнопідрядному реченні (з підрядним означальним, підрядним з'ясувальним, підрядним обставинним). Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 4. Складання опорних схем або таблиць до теми. 	3/4
15	<p>Синтаксичні та пунктуаційні норми складного безсполучникового речення. Поняття про складне безсполучникове речення. Складне безсполучникове речення з однотипними частинами. Розділові знаки в ньому. Складне безсполучникове речення з різнотипними частинами. Розділові знаки в ньому. Редагування текстів з допущеними пунктуаційними помилками.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 4. Складання опорних схем або таблиць до теми. 	3/4
16	<p>Складні речення з різними типами синтаксичного зв'язку. Пунктуація. Складні речення з різними типами сполучникових синтаксичних зв'язків.</p>	5/4

	<p>Складні речення з різними типами сполучникових та безсполучникових синтаксичних зв'язків.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 4. Складання опорних схем або таблиць до теми. 	
17	<p>Розділові знаки у реченнях з прямою мовою та цитатами. Пряма мова. Речення з прямою мовою. Розділові знаки при прямій мові залежно від слів автора. Пунктуаційне оформлення цитат.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання теоретичний матеріалу 2. Вивчення визначень основних понять з теми практичного заняття. 3. Виконання практичних завдань відповідно до плану практичного заняття за темою. 4. Складання опорних схем або таблиць до теми. 	4/5
Усього		54/82

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Правила написання апострофа в українських словах, їх вимова.
2. Правила написання м'якого знака в українських словах, їх вимова. Буквосполучення йо,ьо.
3. Правила написання апострофа та м'якого знака в іншомовних словах, їх вимова.
4. Правила написання літер и, і, ї в іншомовних словах, їх вимова.
5. Подвоєння приголосних в іншомовних словах, їх вимова.
6. Чергування приголосних при словозміні та словотворенні. Чергування приголосних перед суфіксами -ськ(ий), -ств(о).
7. Спрощення в групах приголосних.
8. Подовження приголосних.
9. Милозвучність мовлення (евфонія). Фонетичні засоби евфонії.
10. Правопис префіксів.
11. Написання складних іменників.
12. Написання складних прикметників.
13. Велика літера у власних назвах, що складаються з кількох слів.
14. Написання складних і складених власних назв разом, окремо, через дефіс.
15. Відтворення слов'янських та неслов'янських власних назв українською мовою.
16. Написання прислівників разом, окремо, через дефіс.
17. Написання часток з іншими словами разом, окремо, через дефіс.
18. Написання не з різними частинами мови.
19. Правила написання складних прийменників разом або через дефіс. Розрізнення прийменників та префіксів. Особливості вживання прийменників в українській мові.
20. Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та однозвучних

повнозначних слів, поєднаних із прийменниками або частками.

21. Труднощі у визначенні роду деяких іменників. Родова диференціація іншомовних іменників. Родова диференціація аббревіатур.

22. Поділ іменників на відміни та групи у межах I, II відмін. Іменники, що не належать до жодної відміни.

23. Відмінювання іменників на -р.

24. Закінчення -а (-я) або -у (-ю) в родовому відмінку однини іменників чоловічого роду II відміни.

25. Правопис відмінкових форм іменників III і IV відмін.

26. Відмінювання множинних іменників.

27. Основні закономірності відмінювання українських прізвищ.

28. Відмінювання українських особових імен. Творення та відмінювання імен по батькові.

29. Правопис суфіксів *-ин*, *-їн* та *-ів* (*-ов-*, *-ев-*), *-їв* (*-єв-*) у присвійних прикметниках.

30. Правопис суфіксів *-ов-*, *-ев-*, *-єв-* у відносних прикметниках.

31. Особливості відмінювання прикметників. Правопис форм ступенів порівняння прикметників.

32. Правопис відмінкових форм займенників. Правила написання й особливості відмінювання складних (неозначених і заперечних) займенників.

33. Відмінювання та правопис числівників.

34. Зв'язок числівників з іменниками.

35. Правопис відчислівникових складних слів.

36. Поділ дієслів на дієвідміни. Визначення дієвідміни дієслова за його неозначеною формою.

37. Складні випадки українського дієвідмінювання. Правопис особових закінчень теперішнього та майбутнього часу дієслів I та II дієвідмін. Зміни приголосних при дієвідмінюванні. Дієвідмінювання дієслів дати, їсти та з основою на *-вісти*.

38. Творення, особливості вживання та правопис дієслівних форм минулого та майбутнього часів.

39. Творення, особливості вживання та правопис дієслівних форм умовного та наказового способів.

40. Творення та особливості вживання дієприкметників. Дієслівні форми на *-но*, *-то*.

41. Творення та особливості вживання дієприслівників.

42. Тире у простому реченні.

43. Розділові знаки при словах, синтаксично не пов'язаних із членами речення.

44. Розділові знаки між однорідними членами речення та узагальнювальних словах.

45. Розділові знаки при відокремлених уточнювальних членах речення.

46. Розділові знаки при відокремлених додатках.

47. Розділові знаки при відокремлених обставинах.

48. Розділові знаки при відокремлених означеннях.

49. Розділові знаки при відокремлених прикладках.
50. Розділові знаки у складносурядному реченні.
51. Розділові знаки у складнопідрядному реченні.
52. Кома, крапка з комою у складному безсполучниковому реченні.
53. Тире у складному безсполучниковому реченні.
54. Двокрапка у складному безсполучниковому реченні.
55. Розділові знаки при прямій мові. Передача прямої мови непрямою.
56. Правила цитування. Розділові знаки при цитатах.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (Критерії оцінювання та шкала оцінювання)

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з академічної риторики ґрунтується на *компетентнісному підході*, що передбачає формування в майбутніх фахівців здатності до результативного послуговування мовно-мовленнєвими засобами з метою розв'язання комунікативних професійних завдань.

Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання) з дисципліни «Практичний курс української мови»

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F). Таблиця 1.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Практичний курс української мови»

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Рівні навчальних досягнень студентів	Критерії

А	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Студент ґрунтовно знає норми сучасної української літературної мови й дотримується їх; засвоїв і практично оволодів орфографічними й пунктуаційними нормами української літературної мови; швидко знаходить орфограми й пунктограми в текстах та чітко формулює правила, що пояснюють їх написання; має високі навички щодо самоперевірки письмових робіт; має високий рівень виробленої автоматичності грамотного письма; активізувати і збагатити словниковий запас; уміє користуватися лексикографічними джерелами та іншою навчально-довідковою літературою.
В	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Студент виявляє повне розуміння матеріалу курсу, але при цьому допускає деякі помилки, які сам може виправити після зауважень викладача, та поодинокі огріхи в послідовності викладу матеріалу чи мовленнєвому оформленні відповідно до мовно-літературних норм. У відповіді допускає 1 - 2 незначні неточності у використанні термінології чи тлумаченні мовних явищ, самостійно вирішує поставлені завдання.
С	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Студент засвоїв основні поняття про мовну, мовленнєву, комунікативну компетенцію, володіє основними нормами літературної мови у професійній сфері, але допускає окремі помилки щодо мовних норм в усному і писемному мовленні.

D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	<p>Студент виявляє знання й розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно та допускає помилки в формулюванні правил, виконанні практичних завдань; не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки й відчуває невпевненість у доборі необхідних ілюстрацій; викладає матеріал непослідовно; допускає помилки в мовленнєвому оформленні; не дбає про культуру усного та писемного професійного мовлення.</p> <p>Орієнтується в різновидах мовних норм, але не завжди може на прикладах проілюструвати їх.</p> <p>Добирає мовні засоби ізольовано, не може застосувати їх до конкретної ситуації мовлення чи відповідно до сфери вживання.</p>
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній	Студент викладає теоретичний матеріал на репродуктивному рівні, не вміє самостійно зробити висновок; знає деякі мовні норми, але допускає значні помилки у їх вживанні. Не може пояснити, які норми літературної мови порушено.
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	<p>Студент має фрагментарні знання з тем курсу, не може навести приклади, допускає грубі помилки у формулюванні визначень і правил, що спотворює їх зміст. Спостерігається непослідовність у висловленні думок, низька мовна культура, порушення етичних норм.</p> <p>Знає деякі норми літературної мови, але не може застосувати їх на практиці. У відповіді відсутня</p>

			логіка і обґрунтування теоретичних положень дисципліни.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Студент не володіє знаннями, уміннями, навичками для оптимальної мовної поведінки в професійній сфері. Потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень курсу.

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
«Практичний курс української мови»**

Для денної форми навчання

Практичні заняття							Самостійна робота							Модульний контроль		Залік
Максимальна кількість балів – 54							Максимальна кількість балів – 18							Максимальна кількість балів - 28		Максимальна кількість балів – 0
ПЗ № 1	ПЗ № 2	ПЗ № 3	З № 16	ПЗ № 17	ПЗ № 18	СР № 1	СР № 2	СР № 3	СР № 16	СР № 17	СР № 18	СР №1	МКР №2	---
3	3	3	3	3	3	3	1	1	1	1	1	1	1	14	14	---

Шкала оцінювання практичного заняття

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
3	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
2,5	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
2	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
1,5	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
1	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
0,5	Низький рівень володіння навчальним матеріалом,

Шкала оцінювання самостійної роботи

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
1	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
0,75	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження

0,5	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
0,25	Низький рівень володіння навчальним матеріалом,

Шкала оцінювання модульної контрольної роботи

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
14	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
12	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
10	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
8	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
6	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
4	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових консультацій
2	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного складання

Для заочної форми навчання

Практичні заняття				Самостійна робота				Модульна контрольна робота		Залік
Максимальна кількість балів – 48				Максимальна кількість балів – 24				Максимальна кількість балів – 28		Максимальна кількість балів - 0
ПЗ № 1	ПЗ № 2	ПЗ № 3	ПЗ № 4	СР № 1	СР № 2	СР № 3	СР № 4	МКР №1	МКР №2	----
12	12	12	12	6	6	6	6	14	14	----

Шкала оцінювання практичного заняття

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
12	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
10	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
8	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
6	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
4	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
2	Низький рівень володіння навчальним матеріалом,

Шкала оцінювання самостійної роботи

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
6	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями

5	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
4	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
3	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
2	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
1	Низький рівень володіння навчальним матеріалом,

Шкала оцінювання модульної контрольної роботи

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
14	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
12	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
10	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
8	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
6	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
4	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових консультацій
2	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного складання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
2. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови. 2-ге вид. випр. К.: Центр учбової літератури, 2022. 160 с.
3. Костусяк Н. М., Мацицька Т. Є., Межов О. Г., Мельник І. А. Сучасна українська мова : збірник тестових завдань : навчальний посібник. Луцьк : ФОП Іванюк, 2023. 348 с.
4. Кухарчук І.О., Лучкіна-Загородня Л.В. Формування орфографічної компетентності у здобувачів освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*, 2024, Випуск 2 (55). С.141-147. DOI: [10.31376/2410-0897-2024-2-55-141-147](https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-2-55-141-147).
5. Левчук І. П., Матящук Л. А. Основи культури мовлення: особливості, поради, роздуми : навчальний довідник. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 164 с.
6. Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчальний посібник. Луцьк : Надстир'я, 2021. 268 с.
7. Межов О. Г. Українська мова. Практикум із правопису та граматики : навчальний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 116 с.
8. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір.

Морфологія : підручник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. 328 с.

9. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис : підручник / А. К. Мойсієнко І. М. Арібжанова. Київ : Знання, 2010. 374 с.

10. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка: Практикум : навчальний посібник / за ред. М. М. Фащенко. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 176 с.

11. Українська мова : Енциклопедія / [редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін.]. 4-е вид. випр. і допов. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2013.

12. Український правопис. Київ. 2019. 284 с.

13. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ: Освіта, 2012. 270 с. URL: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/dpdf>

Додаткова

1. Глазова О. П. Українська пунктуація : навч. посіб. Х. : Веста : Видавництво «Ранок» 2006. 352 с.

2. Городенська К. Г. Граматичний стандарт української літературної мови і сучасна практика. Граматичні студії. 2017. Вип. 3. С. 17–21.

3. Kuznetsova, H., Panasenko, A., Luchkina, L., Zenchenko, T., & Danylchenko, I. (2023). Dialogic learning as means of forming the communication skills of higher education students. *Revista Eduweb*, 17(2), 101-115. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.02.9>

4. Kuznetsova, H., Zenchenko, T., Luchkina-Zahorodnia, L., Barannyk, N., & Kholiavko, I. Linguistic and literary educational field in the system of communicative field formation (2023). *Multidisciplinary Science Journal* , 5, 2023ss0505. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2023ss0505>

5. Kuznetsova, Halyna & Maftyn, Nataliya & Danylchenko, Iryna & Kabysh, Maryna & Luchkina-Zahorodnia, Liubov. (2025). Phonetic and Stylistic Training as a Component of Communicative Skills for Language Teachers: An Interdisciplinary and Linguodidactic Analysis. *Premier Journal of Science*. [DOI:10.70389/PJS.100111](https://doi.org/10.70389/PJS.100111)

6. Кухарчук І.О., Лучкіна-Загородня Л.В. Формування орфографічної компетентності у здобувачів освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*, 2024, Випуск 2 (55). С.141-147. DOI: [10.31376/2410-0897-2024-2-55-141-147](https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-2-55-141-147)

7. Luchkina, L., Tsinko, S., Medvid N., Barannyk, N., Marieieva, T., Hrychanyk, N. Psycholinguistic Aspects of Youth Speech. Consequences and Realities of Postmodernism in Ukraine. *Postmodern Openings*, Vol. 13 No. 3 (2022), 201-215.

8. Межов О. Г. Практичний курс української мови в системі лінгвістичних дисциплін ЗВО. Запорізькі філологічні читання : матеріали Всеукраїнської наукової конференції (11–12 листопада 2021 року) / за ред. Н. В. Горбач, І. Я. Павленко, О. О. Стадніченко, Р. О. Христіанінової. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2021. С. 63–66.

Електронні ресурси

1. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
2. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
3. <http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/all>
4. <http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html>
5. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
6. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
7. <https://interesnyimir.com/special/typing-uk2/0>
8. <http://osvita.ua>
9. <http://www.mova.info>
10. Блог «Центр культури української мови» Київського університету імені Бориса Грінченка. URL: <http://centrkum.blogspot.com/>
11. Офіційний сайт української мови. URL: <https://ukrainskamova.com>
12. Сайт електронної бібліотеки «Україніка» НАН України. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=NAV&P21DBN=UKRLIB>
13. Сайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html>.
14. Сайт Інституту української мови НАН України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Org/publication/books/Pages/default.aspx?OrgID=0000324>
15. Тезаурус з комп'ютерної лексикографії. URL: <http://www.mova.info/Page3.aspx?l1=188&vucid=1>
16. Тезаурус з лінгвістичної термінології. URL: http://www.mova.info/mov_thes.aspx?l1=68
17. Українська мова. Енциклопедія. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Rusanivskyy_VM/Ukrainska_mova_Entsyklopedia/
18. Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>
19. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>